

ภาค 2 ตลาดบริการในต่างประเทศ

การบริการ มีประโยชน์ช่วยทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ เช่น บริการด้านธุรกิจท่องเที่ยวจะรวมเอาการซื้อขายสินค้า การขนส่ง ค่าที่พัก อาหาร ค่าสถานที่เรีงรมย์ต่าง ๆ การจัดทัวร์ และบริการนำเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งแต่ละอย่างต้องใช้แรงงานเป็นจำนวนมากด้วย ทำให้เกิดผลทับทวีทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าที่ใครจะนึกถึงได้ เช่น นาย ก. อยู่ในโรงแรมของนาย ข. 1 คืน นาย ก. จ่ายเงินค่าโรงแรมให้นาย ข. 50 ดอลลาร์ นาย ข. นำเงินนี้ส่วนหนึ่งไปจ่ายค่าจ้างแก่ลูกจ้าง คือ นาย ค. ซึ่งทำงานอยู่ในโรงแรม นาย ค. จะนำเงินค่าจ้างไปจ่ายซื้อเนื้อกับ นาย ง. เพื่อมาทำอาหารกิน และ นาย ง. คนขายเนื้อก็จะนำเงินไปซื้อขนมปังจากนาย จ. และต่อ ๆ ไปอีก จะเห็นว่า การจ่ายเงินค่าห้องในโรงแรมที่ นาย ก. นำมาจ่าย จะทำให้เงินหมุนเวียนไป ทำให้ผลรายได้ทางเศรษฐกิจมีคุณค่ามากกว่า 50 ดอลลาร์นั้น หรือตัวอย่างบริการด้านการขนส่ง ก็เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านการบริการด้านขนส่งเป็นบริการชนิดหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายหรือโยกย้ายบุคคลสิ่งของ หรือสินค้า จากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง โดยอาศัยเครื่องมือ หรือสื่อต่าง ๆ ในการขนส่ง ซึ่งการบริการดังกล่าวนี้จะก่อให้เกิดอรรถประโยชน์ทางด้านเวลาและสถานที่ขึ้นมาในระบบเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ต้องเฉพาะการขนส่งรับจ้างเป็นสำคัญ ไม่ใช่การขนส่งสิ่งของของตัวเองโดยรถของตนเอง หรือนำตัวมพัดพาเอาบ้านจากตำบลหนึ่งไปอีกตำบลหนึ่ง การเคลื่อนย้ายดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ

จากตัวอย่างของงานบริการที่กล่าวข้างต้น เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจของประเทศ จึงนับว่าการจำหน่ายหรือการเสนอขายบริการเป็นโอกาสทองที่จะทำกำไรมาสู่ธุรกิจไม่แพ้การจำหน่ายสินค้าบริโภคทั่วไป ประชากรจ่ายเงินเป็นจำนวนมากหลายล้านเป็นค่าบริการเพื่อความสะดวกสบาย ยิ่งความต้องการบริการมีมากเท่าใด กำไรที่ได้รับก็จะทวีมากขึ้นเท่านั้น การขยายตลาดเฉพาะภายในประเทศจึงอาจไม่เพียงพอ จึงต้องออกไปค้ายังตลาดต่างประเทศด้วย

ประเทศที่ดำเนินการค้าบริการในต่างประเทศมักจะมีควมก้าวหน้าในผลิตภัณฑ์บริการใหม่ ๆ ทันสมัย ซึ่งผู้ขายบริการดังกล่าวจะต้องใช้เงินทุนมากมาย มีความสามารถในการบริหารงานขนาดใหญ่ รู้ภาษาต่างประเทศและเข้าใจบรรยากาศทางการเมืองของประเทศนั้น ๆ เป็นอย่างดี

บทที่ 4

การพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย

ก่อนที่จะกล่าวถึงการส่งเสริมการส่งออก ซึ่งเป็นนโยบายอย่างหนึ่งของการค้าต่างประเทศของประเทศไทย ควรจะได้ศึกษาโดยละเอียดถึงด้านความเป็นมาของการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับแรกถึงฉบับที่หก จะได้ทราบว่ารัฐบาลมีการวางแผนเพื่อการพัฒนาโดยตลอดอย่างไร จึงทำให้เศรษฐกิจของประเทศดำเนินมาได้ ตัวจักรสำคัญที่ปฏิบัติงานอยู่เพื่อส่งเสริมการลงทุนทั้งในและต่างประเทศ คือ บริษัทเงินทุนแห่งประเทศไทย รัฐบาลจะต้องมีนโยบายทางการพาณิชย์ในการประสานประโยชน์ ไม่เพียงแต่ยอมให้ต่างชาติเข้ามาค้าบริการต่าง ๆ ในประเทศไทยเพื่อหวังการสร้างงานให้กับประชาชนในชาติเท่านั้น แต่จะต้องมีการพิจารณาโดยละเอียดด้วยว่าประเทศไทยควรจะเปิดการค้าโดยเสรีในสาขาบริการต่าง ๆ ให้มากหรือน้อยเพียงใด จึงจะไม่เกิดผลเสียแก่ธุรกิจภายในประเทศ

นโยบายของกระทรวงพาณิชย์ที่ส่งเสริมการส่งออก คือ

1. ขยายตลาดและรักษาตลาดเดิมสำหรับสินค้าสำคัญ เช่น ข้าว มันสำปะหลัง และสิ่งทอ
2. พัฒนาการส่งออกโดยพัฒนาสินค้าที่มีเทคโนโลยีสูง และมีขั้นตอนการแปรรูปเพิ่มขึ้น
3. การใช้การค้าต่างประเทศตอบแทนเข้ามาเสริม ประเทศที่ไม่มีเงินตราหรือมีน้อยก็นำวัตถุดิบมาแลกกัน

ในหนังสือเล่มนี้ จะไม่กล่าวถึงรายละเอียดทั้ง 3 ข้อข้างต้น เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับสินค้าโดยเฉพาะ ซึ่งนักศึกษาคงจะศึกษาได้จากวิชาการตลาด แต่จะได้กล่าวเฉพาะเรื่องการค้าประเทศไทยกำลังพัฒนาเป็นประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้า (นิคส์) เท่านั้น

ความเป็นมาในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมมาแต่ดั้งเดิม พื้นที่ดินแทบทุกตารางนิ้วปลูกข้าวเป็นส่วนใหญ่ และข้าวเท่านั้น เป็นสินค้าออกที่สำคัญของประเทศ ประชาชน 80% มีอาชีพทำนา

ทุกคนเรียกขานภาษาไทยว่า กระจุกสินค้าแห่งประเทศ

ดังนั้น เมื่อ พ.ศ. 2475 ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง การผลิตทางด้านอุตสาหกรรมมีอยู่เพียงไม่กี่ชนิด ส่วนใหญ่จะเป็นการแปรรูปสินค้าทางเกษตรกรรม เช่น โรงสีข้าว โรงเลื่อย โรงงานผลิตน้ำตาล และโรงงานพอกหนัง เป็นต้น ส่วนโรงงานที่ผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคอย่างอื่นมีน้อย ส่วนมากมีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น การทอผ้า และการตีเหล็กเป็นอาทิ อุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าพื้นฐานที่สำคัญมีโรงงานผลิตปูนซีเมนต์เพียงแห่งเดียวเท่านั้น ดังนั้น ก่อนปี พ.ศ. 2475 สินค้าอุปโภคบริโภคส่วนใหญ่ต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศ

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้นมา กิจกรรมอุตสาหกรรมได้เริ่มขยายตัวมากขึ้น โรงงานอุตสาหกรรมที่แปรรูปสินค้าทางเกษตรได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะโรงสีข้าวได้แพร่ไปทั่วประเทศ ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศโดยเฉพาะได้แก่ การเพิ่มการส่งออกประการหนึ่ง และการเพิ่มอัตราภาษีศุลกากรของสินค้าขาเข้าอีกประการหนึ่ง ซึ่งมีส่วนสนับสนุนให้เกิดอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคขึ้นภายในประเทศแทนการนำเข้า เช่น อุตสาหกรรมผลิตสบู่ ไม้ขีดไฟ ยาสูบ แปรงสีฟัน ยาสีฟัน และเครื่องหนังต่างๆ เป็นต้น

กิจการอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นสมัยนั้น ส่วนใหญ่เป็นของเอกชน ต่อมาจนถึงสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐบาลเริ่มมีนโยบายเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการอุตสาหกรรมมากขึ้น และจัดตั้งและเข้าดำเนินการในกิจกรรมอุตสาหกรรมหลายประเภท ตามนโยบายทางทหารและลัทธิชาตินิยมทางเศรษฐกิจในขณะนั้น เช่น การทอผ้า การผลิตกระดาษ การผลิตน้ำตาล การผลิตสินค้าประเภทยาง และการพอกหนัง เป็นต้น พ.ศ. 2485 รัฐบาลได้ตั้ง**กระทรวงอุตสาหกรรมขึ้น** ซึ่งนอกจากรับผิดชอบด้านอุตสาหกรรมของประเทศโดยทั่วไปแล้ว ยังเป็นหน่วยงานที่ดูแลการบริหารงานของอุตสาหกรรมของรัฐที่สร้างขึ้นด้วย

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง นโยบายของรัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรมยังคงคลุมเครือ แม้ว่า รัฐบาลจะยอมให้เอกชนริเริ่มลงทุนในกิจการอุตสาหกรรม แต่รัฐมักจะเข้ามายุ่งโดยตรงหรือโดยอ้อมอยู่เสมอ ในปี 2491-2500 สมัยรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม รัฐได้จัดตั้งรัฐวิสาหกิจด้านอุตสาหกรรม โดยเฉพาะผูกขาดในงานด้านสาธารณูปโภค เช่น ประปา ไฟฟ้า โทรทัศน์ แล้วยังเป็นผู้ผูกขาดการผลิตบุหรี่ สุรา แอลกอฮอล์ และไฟ ส่วนสินค้าอุปโภคบริโภคที่รัฐวิสาหกิจผลิตก็มีน้ำตาล ผลิตภัณฑ์ไม้ กระดาษ กระสอบ สารส้ม รองเท้ายาง ตู้เหล็ก

2. เพียบพร้อมทั้งเทคโนโลยีและทุนของพลชนเผ่าชนของชนชั้นกลางของกองทัพ และ
ของหน่วยราชการ และ

3. การผลิตบางอย่างขึ้นใช้เองภายในประเทศเป็นสิ่งจำเป็น และเอกชนไม่สนใจจะ
ทำการผลิตของสิ่งนั้น

อย่างไรก็ตาม กิจกรรมที่รัฐเข้าดำเนินงานแทบทั้งหมด ยกเว้นกิจการที่มีลักษณะผูกขาด
บางประเภทต่างประสบความสำเร็จล้มเหลว ทั้งนี้ เพราะการริเริ่มกิจการมักจะเป็นเหตุผลทางการเมือง
ไม่มีการวางแผนและศึกษาให้รอบคอบก่อนว่า กิจการนั้นมีความเหมาะสมและเป็นไปได้เพียงใด
ในทางเศรษฐกิจทางการเงิน และทางเทคนิค ฉะนั้น จึงประสบปัญหาด้านต้นทุนการผลิตสูง สินค้า
ที่ผลิตได้มีคุณภาพต่ำ เงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ และตลาดจำหน่ายมีจำกัด นอกจากนี้ นักการ
เมืองที่มีอิทธิพลมักแต่งตั้งพวกพ้องของตนเข้าดำรงตำแหน่งสำคัญของกิจการรัฐวิสาหกิจ เช่น พวก
เกษียณอายุในกองทัพต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงความรู้ ความสามารถในการบริหารงาน และจำนวน
คนงานที่มีความสามารถก็มีน้อย เพราะเล่นพรรคพวกเส้นสายกันขึ้น จึงเกิดปัญหาคนล้นงาน และ
ปัญหาทุจริตในการดำเนินงานเริ่มตั้งแต่การสั่งซื้อเครื่องจักรราคาหลายล้านบาทมาที่เดียว ตลอดจน
การซื้อวัตถุดิบ ประสิทธิภาพของงานอุตสาหกรรมที่จัดตั้งโดยรัฐสมัยนั้นจึงต่ำมาก

นโยบายของประเทศไทยในการพัฒนาอุตสาหกรรม

ภายหลังการปฏิวัติล้มรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม เมื่อ 2500 เป็นต้นมา กล่าวคือ
ในสมัยชุดจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงเริ่มมีการเปลี่ยนรูปโฉมครั้งใหญ่ ได้มีการออก พ.ร.บ. จัด
ตั้งสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้นเมื่อ 2502 ตามคำแนะนำของคณะผู้เชี่ยวชาญจากธนาคาร
โลก

เนื่องด้วยประเทศไทยเกิดความเชื่อว่า การมุ่งพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างขนานใหญ่ จะ
ช่วยให้พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้ เหตุผลที่คิดกันว่าพัฒนาอุตสาหกรรม มีความสำคัญต่อการ

